

Sygn. akt I ACa 186/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 kwietnia 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Beata Kozłowska (spr.)

Sędziowie: SA Dorota Markiewicz

SO del. Małgorzata Sławińska

Protokolant: protokolant sądowy Konrad Stanilewicz

po rozpoznaniu w dniu 25 kwietnia 2019 r. w Warszawie

sprawy z powództwa D. K.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.

o zadośćuczynienie

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 7 grudnia 2017 r., sygn. akt I C 1314/15

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie drugim częściowo w ten sposób, że zasądza od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz D. K. odsetki ustawowe za opóźnienie od kwoty 200 000 (dwieście tysięcy) złotych od dnia 15 kwietnia 2016 r. do dnia 6 grudnia 2017 r.;

II. oddala apelację w pozostałym zakresie;

III. zasądza od D. K. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 3 037 (trzy tysiące trzydzieści siedem) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego;

IV. nakazuje pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych:

- od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 1 153 (jeden tysiąc sto pięćdziesiąt trzy) złote;

- od D. K. z zasądzonych na jej rzecz świadczenia kwotę 3 478 (trzy tysiące czterysta siedemdziesiąt osiem) złotych.

Małgorzata Sławińska	Beata Kozłowska	Dorota Markiewicz
----------------------	-----------------	-------------------

Sygn. akt I ACa 186/18

UZASADNIENIE

Powódka D. K. wystąpiła przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. o zasądzenie na swoją rzecz:

- a) kwoty 100 000 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 1 lutego 2013 roku do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia za krzywdę wywołaną śmiercią córki M. K.;
- b) kwoty 100 000 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 1 lutego 2013 roku do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia za krzywdę wywołaną śmiercią syna R. K.;
- c) kwoty 20 000 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 1 lutego 2013 roku do dnia zapłaty tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie się jej sytuacji życiowej po śmierci córki M. K.;
- d) kwoty 20 000 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 1 lutego 2013 roku do dnia zapłaty tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie się jej sytuacji życiowej po śmierci syna R. K.;
- e) zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu wskazała, że podstawą faktyczną roszczenia jest wypadek drogowy z dnia 4 maja 2012 roku, do którego doszło w G.. Sprawca zdarzenia, w wyniku którego śmierć poniosła dwójka dzieci powódki, objęty był ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej udzielonym przez pozwaną zakład ubezpieczeń. Ubezpieczyciel przeprowadził postępowanie likwidacyjne i wypłacił powódce łączną kwotę 100 000 zł tytułem zadośćuczynienia za śmierć syna i córki oraz łączną kwotę 40 000 zł tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie się sytuacji życiowej powódki po śmierci dzieci. Powódka swe roszczenie odsetkowe związała z upływem trzydziestodniowego terminu od zawiadomienia ubezpieczyciela o wypadku .

Pozwany (...) S.A. z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości. Uznał swą odpowiedzialność za skutki zdarzenia drogowego z dnia 4 maja 2012 roku oraz stwierdził, iż w całości wywiązał się z obowiązku wypłaty należnego ubezpieczenia, w tym zadośćuczynienie w wysokości 100 000 zł i odszkodowanie w wysokości 56 703,99 zł. W ocenie pozwanego wskazane kwoty zaspokajają roszczenia powódki, a żądanie zgłoszone w pozwie jest wygórowane.

Wyrokiem z dnia 7 grudnia 2017 r. Sąd Okręgowy w Warszawie:

I. zasądził od (...) S.A. w W. na rzecz D. K. kwotę 200 000 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 7 grudnia 2017 r. do dnia zapłaty;

II. oddalił powództwo w pozostałym zakresie;

III. zasądził od (...) S.A. w W. na rzecz D. K. kwotę 6 999 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

IV. nakazał ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie tytułem nieuiszczonej opłaty od pozwu oraz zwrotu wydatków:

a. od (...) S.A. w W. kwotę 10771,90 zł,

b. ze świadczenia zasądzonego na rzecz D. K. w punkcie I kwotę 2051,80 zł.

Sąd Okręgowy wskazał, że zasądził odsetki ustawowe za opóźnienie od przyznanego powódce zadośćuczynienia od dnia wydania wyroku do dnia zapłaty. Wyjaśnił, że w świetle przepisów art. 14 ustawy ubezpieczeniowej oraz art. 817 § 1 k.c., ubezpieczyciel, co do zasady jest zobowiązany spełnić świadczenia z tytułu ubezpieczenia w terminie 30 dni od daty zgłoszenia szkody. W wyroku z dnia 16 grudnia 2011 roku (V CSK 38/11) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że ratio legis art. 14 ustawy ubezpieczeniowej, podobnie jak i art. 817 k.c., opiera się na uprawnieniu do wstrzymania wypłaty odszkodowania w sytuacjach wyjątkowych, gdy istnieją niejasności odnoszące się do samej odpowiedzialności ubezpieczyciela albo wysokości szkody. Sąd mając na względzie fakt, iż w toku postępowania likwidacyjnego powódka

nie przedstawiła pozwanemu wysokości swych żądań, iż zasadniczą podstawą oceny rozmiaru krzywdy doznanej przez powódkę był opinia biegłych, które należycie nakreśliły rozmiar i dalekość krzywdy, czego pozwany nie mógł ustalić w toku postępowania likwidacyjnego, a także iż wysokość zadośćuczynienia zależy od uznania Sądu, Sąd Okręgowy przyjął, że roszczenie o zapłatę dodatkowych 200 000 zł zadośćuczynienia stało się wymagalne od dnia wydania wyroku.

O kosztach procesu w punkcie III wyroku Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c., stosując zasadę stosunkowego rozdzielenia kosztów. Pozwany przegrał sprawę w 84% (200 000 x 100% / 240 000). Powódka poniosła koszty w kwocie 9706,94 zł, zaś pozwany w kwocie 7217 zł – łącznie koszty procesu wyniosły zatem 16923,94 zł. 84% tych kosztów stanowi kwotę 14216 zł, a skoro pozwany poniósł 7217 zł, to powinien zwrócić powódce kwotę 6999 zł (14216 - 7217).

O kosztach sądowych w punkcie IV wyroku Sąd orzekł na podstawie art. 113 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tj. Dz.U. z 2016 r. poz. 623), przy uwzględnieniu przyjętej proporcji odpowiedzialności za koszty procesu. Powódka została zwolniona od 11 000 zł opłaty sądowej od pozwu, Skarb Państwa poniósł także tymczasowo wydatki w kwocie 1823,70 zł – łącznie należność Skarbu Państwa wyniosła zatem 12823,70. Sąd obciążył pozwanego 84% tej kwoty (10771,90 zł), zaś pozostałą część (2051,80 zł) nakazał ściągnąć ze świadczenia zasądzonego na rzecz powódki.

Apelację od tego wyroku wniosła powódka.

Powódka zaskarżyła wyrok w części, tj. pkt 2 w zakresie oddalenia powództwa co do żądania ustawowych odsetek za opóźnienie od należności głównej za okres od dnia 1 lutego 2013 r. do dnia 6 grudnia 2017 r. oraz pkt IVa w zakresie nakazania ściągnięcia na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Warszawie tytułem nieuiszczonej opłaty od pozwu oraz wydatków ze świadczenia zasądzonego na rzecz D. K. kwotę 2.051,80 zł.

Powódka zarzuciła:

1. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 476 k.c. w zw. z art. 14 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych /Dz. U. z 2003r. Nr 124, poz. 1152 z późn. zm./ oraz art. 481 k.c. poprzez ich niezastosowanie i przyjęcie, że odsetki należne za opóźnienie w spełnieniu roszczeń wywiedzionych z polisy OC osoby odpowiedzialnej za szkodę naliczane są od daty wyrokowania, podczas gdy powódka wskazała chwilę wymagalności roszczenia.

2. naruszenie prawa procesowego, tj. art. 98 k.p.c. poprzez jego błędne zastosowanie przy jednoczesnym niezastosowaniu art. 102 k.p.c. w sytuacji istnienia przesłanek do odstąpienia od obciążania powoda kosztami procesu, z uwagi na wygranie procesu w przeważającej wysokości

Wskazując na powyższe zarzuty, wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki:

- tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, kwoty 200.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 lutego 2013 r. do dnia zapłaty;
- zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za instancję odwoławczą.
- na zasadzie art. 102 k.p.c. nieobciążanie powódki kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego, za drugą instancję.

Pozwany w odpowiedzi na apelację wniósł o oddalenie apelacji powódki.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powódki zasługuje jedynie na częściowe uwzględnienie.

W świetle art. 387 § 2¹ k.p.c. jeżeli sąd drugiej instancji nie przeprowadził postępowania dowodowego ani nie zmienił ustaleń faktycznych sądu pierwszej instancji, a w apelacji nie zgłoszono zarzutów dotyczących tych ustaleń, uzasadnienie wyroku może zawierać jedynie wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. Taka właśnie sytuacja zachodziła w niniejszej sprawie, dlatego też Sąd Apelacyjny skorzystał z uprawnienia do ograniczenia uzasadnienia wyroku do wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

Co do zasady zgodzić się należy z powódką, że art. 14 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z 2003r. Nr 124, poz. 1152 z późn. zm.) wskazuje termin, w jakim ubezpieczyciel winien wypłacić odszkodowanie. Analogiczny termin wypłaty odszkodowania wskazuje art. 817 § 1 i 2 k.c. Termin spełnienia świadczenia, tj. zapłacenia odszkodowania (art. 805 § 2 pkt 1 k.c.), jest zatem określony. Nie oznacza to jednak trafności wniosków wyprowadzonych przez powódkę odnośnie biegu odsetek. Ciężący na ubezpieczycielu terminowy obowiązek świadczenia zależy od spełnienia dodatkowych przesłanek dotyczących współdziałania poszkodowanego oraz obiektywnych możliwości ustalenia okoliczności koniecznych do ustalenia odpowiedzialności. Istota zobowiązania z ubezpieczenia majątkowego wymaga współdziałania wierzyciela (ubezpieczonego lub innej osoby uprawnionej do otrzymania świadczenia).

Z art. 13. 1 w/w ustawy wynika m.in., że zakład ubezpieczeń wypłaca odszkodowanie lub świadczenie z tytułu ubezpieczenia obowiązkowego na podstawie uznania roszczenia uprawnionego z umowy ubezpieczenia w wyniku ustaleń, zawartej z nim ugody, prawomocnego orzeczenia sądu. Oznacza to, że oprócz zawiadomienia o wypadku wierzyciel powinien określić roszczenie. Jeżeli nie uczynił tego, zakład powinien wystąpić z propozycją zawarcia ugody. Równoznaczne z nią jest oświadczenie (zwane nieraz w potocznym języku „decyzją”) o wysokości odszkodowania. Jeżeli poszkodowany nie określi wysokości roszczenia, a zakład, mając dane do jego ustalenia, nie oświadczy, jaką kwotę uważa za właściwe odszkodowanie, powstaje w zasadzie stan opóźnienia, uprawniający wierzyciela do żądania odsetek. Z chwilą wypłacenia kwoty ustalonej przez ubezpieczyciela obowiązek wypowiedzenia się odnośnie tego, czy jest ona odpowiednia, powraca do wierzyciela (poszkodowanego, uprawnionego z ubezpieczenia OC). Od chwili zgłoszenia przez niego żądania dalszych roszczeń zakład pozostaje w opóźnieniu, o ile oczywiście roszczenia te będą uzasadnione. Reasumując, świadczenia odszkodowawcze zakładu ubezpieczeń są terminowe. Zakład nie pozostaje jednak w opóźnieniu co do kwot nie objętych jego „decyzją”, jeżeli poszkodowany po jej otrzymaniu lub wcześniej nie określi kwotowo swego roszczenia (por. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 lipca 1999 r. sygn. III CKN 315/98).

Przenosząc te uwagi o charakterze ogólnym na grunt niniejszej sprawy uznać należy, że o opóźnieniu pozwanego można mówić od momentu przedstawienia mu przez powódkę dalszych roszczeń. To nastąpiło z momentem doręczenia pozwanemu odpisu pozwu, czyli 4 kwietnia 2016 r. Pozwany winien zatem niezwłocznie dokonać oceny zasadności dalszych roszczeń powódki i spełnić świadczenie, by nie narażać się na zarzut popadnięcia w opóźnienie. Zdaniem Sądu Apelacyjnego o opóźnieniu pozwanego można mówić poczynając od dnia 15 kwietnia 2016r, tj. z upływem 10 dni od otrzymania odpisu pozwu. Jest to czas wystarczający do oceny zasadności wysuniętego przez powódkę żądania.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny w oparciu o art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w punkcie drugim częściowo w ten sposób, że zasądził od pozwanego na rzecz powódki odsetki ustawowe za opóźnienie od kwoty 200.000 zł od dnia 15 kwietnia 2016 r. do dnia 6 grudnia 2017 r.

W pozostałym zakresie apelacja powódki została oddalona w oparciu o art. 385 k.p.c.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego niezasadny był również zarzut naruszenia art. 98 k.p.c., którego powódka upatruje w błędnym zastosowaniu tego przepisu. Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku jednoznacznie wynika, że Sąd Okręgowy dokonał rozstrzygnięcia o kosztach procesu nie na podstawie art. 98 k.p.c., lecz art. 100 k.p.c., poprzez dokonanie rozdzielenia kosztów procesu. Odstąpienie od obciążania powódki kosztami procesu zależało od wykazania, że zachodzą szczególne okoliczności takie rozstrzygnięcie uzasadniające. Sama sytuacja majątkowa strony nie jest

okolicznością wystarczającą do uznania, że zachodzą szczególne okoliczności do odstąpienia od obciążania jej kosztami procesu. Nie stanowi tego również sam charakter roszczeń dochodzonych w niniejszej sprawie, skoro ustawodawca nie zdecydował o zwolnieniu stron dochodzących tego typu roszczeń od obowiązku uiszczenia kosztów.

Tym bardziej, zdaniem Sądu Apelacyjnego, nie zachodzą szczególne okoliczności do odstąpienia od obciążania powódki kosztami postępowania apelacyjnego, skoro wyrok w zakresie należności głównej zasądzonyj na jej rzecz jest już prawomocny.

Dlatego też na podstawie art. 100 k.p.c. Sąd Apelacyjny dokonał stosunkowego rozdzielenia kosztów i zasądził od D. K. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 3 037 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego. Powódka wygrała bowiem jedynie w 25 %, zatem winna zwrócić pozwanemu 75% kosztów zastępstwa procesowego. W oparciu o art. 113 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych Sąd Apelacyjny nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych obejmujących opłatę od apelacji: od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 1.153 zł (25% opłaty od apelacji), a od D. K. z zasądzonego na jej rzecz świadczenia kwotę 3 478 zł (75% opłaty od apelacji).

Małgorzata Sławińska	Beata Kozłowska	Dorota Markiewicz
----------------------	-----------------	-------------------